

radovan pavlovski

zrna, munje i ključevi

SLIKA

Uzeh deo sunca
i deo meseca
i pomešah ih
kada se bol poigravala
mojim životom
naucih i jezik
životinja i bilja
u groznici držahu me
dani i noći
dok pronađoh tvoj lik
proživih hiljadu godina
i kada te naslikah
uspavah se kraj tebe
kao dečak

Nepozvana pođi
na Tajnu večeru da Vinčija
uzmi zalogaj večnosti
i ne stidi se:

Iza oluja i događaja
jedno drugo sunce žeže.

NASELJE KLJUČA

Go ključ ostade-pustinja,
i po koja srebrna kašika
još nije sletila ptica,
kukavica nad drvećem spaljenim gromom,
peva, ali ključ spava, ne budi se pred
tim glasom, iz džepa neba
vatrene maramice lepršaju
kao predznak oluje a Ključ
tropa po nekadašnjim naseljima,
kakva to vrata bejahu-čelična
kroz zidne pukotine
zelena salata u aprilu, leje luka,
zrnavlje pasulja što blejaše
kao stado u zimskim igrama dece,
od ptice ostade pero
od pesme ne ostade ni reč
Samo se glas pesme održa
kao prirodna sila.

VIDLJIVA PESMA NEVIDLJIVE MUNJE

Iz kakvog grma zvuka
kakav glas će čuti uho
Telo za ljubav što se budi
samo ono najbolje zna

U snu
drugi sat vremena radi
kao i ljubav munje
između brojeva i talasa
što se širi
Boju ploda
rađaju unutrašnji događaji

Ima časova
u velikim prostranstvima
kada se susrećem
i opevam
vidljivu pesmu
nevidljive munje.

BUDI MUNJA

Sve što se prikriva
i boli
neka otkrije
i spali munja.
Neka te štiti munja
Budi munja.

SELO

Selo je radnja, pomoćni glagol.
U porodici od zvezda i trnja
Selo je odomaćena ptica,
barutana, životinja pitoma.

Vočke na selu htele bi
sve kraj puta da rastu,
putevima sveta
svoje plodove da kotrljaju.

Selo je radnja
od železa i vatre, šupalj
zub medicine, selo je srp
na zemlji, pusti mesec na nebu
Ljubav na selu je
upaljena slama, crno. jaje.

MOĆ KLJUČA

Isuših more, otključah Ključ
Nepravedno poginulog u boju
Oživeh
da dokonča bitku.

Zelenom jadu
ne nađoh ni kraj ni početak
Na rubovima neba
Vezah ključeve i munje
I u najsvetlijim odajama
Sunca, usnuh.

KLJUČ MISLI

Sa zvezde na zvezdu skačeš
Kroz reči se provlačiš
Pred očima se njišeš
Kao klatno.

Psi laju. Traže te Romke,
Opkoljavaju te vojske
A ti
Puštaš klicu.

ISTA LJUBAV

Kiša, slana i led
pokrivaju kamene ograde
Na istom mestu
neuništiva trava raste
u dvorištu iste pelene se suše
Malo žitelja održavaju
navike vremena tamo
na jednoj parceli se seju
u septembru i aprilu ista žita
Na zelenoj postelji
paprati i kamena
isti krstovi od kamena i drveta
iste reči ljubavi
i iste planine i kletve
Ispod tankog pokrivača leta
istu svetlost munja
moje oči gledaju.

S makedonskog
preveo autor

dobroslav petković

opšti teorijski milje u ok- viru koga se sagledava pojam kulturna politika

Elementarno metodološko pravilo upuću-
je nas da potpunije promislimo i odredimo
pojmove koji konstituišu »kulturnu politiku«,
a to su: 1) kultura i 2) politika.

U okviru pomenutih građivnih pojmova
kulturne politike sadržane su brojne pojave,
a neke od njih su posebno značajne za naš
rad.

U oblasti kulture našu pažnju posebno
privlači skup pitanja povodom dezintegri-
sane sfere kulture, odnosno — postojanje
»dve kulture«. S tim u vezi javlja se i pi-
tanje o međusobnom odnosu materijalne i
duhovne kulture i uzrocima dezintegracije
jedinstvene sfere kulture. Za razumevanje
problema kojim se bavimo od interesa je i
bliže određenje pojmova antikulturna i ne-
kultura.

Kada je reč o politici, kao nužno postav-
lja se sagledavanje subjekata i pojava koji
čine ovu delatnost, a to su najpre: politički
sistem, politička partija i oblici delatnosti
političke partije. Za određivanje pojma kul-
turna politika bitno je, takođe, klasifikovati
političku praksu, odnosno, utvrditi položaj
pojave za koju se interesujemo među poseb-
nim politikama.

Nabrojana pitanja predstavljaju mini-
malni teorijski milje u čijem okviru može-
mo da proverimo relativnost činjenica ko-
jima ćemo operisati u ostalim delovima na-
šeg rada. Naglašavajući uskost teorijskog
miljea, želimo da podvučemo da bi se ana-
liza, koju započinjemo, mogla i znatno sa-
držajnije fundirati u teorijskom smislu.

Za razumevanje procesa konstituisanja
samoupravne kulturne politike — odnosno
za otkrivanje geneze ove delatnosti — po-
trebno je imati u vidu i istorijski kontekst.
Svesni te neophodnosti, ali i skromnih pre-
tenzija koje ovaj rad ima, istorijski prosede
je inkorporiran u ukupnost naše analize,
iako, očito, zaslužuje posebnu obradu.

* * *

1. Za potrebe našega rada, kulturu ćemo
definisati na način kako je to učinio dok-
tor Miloš Ilić: »Kultura je skup svih onih
procesa, promena i tvorevina koje su na-
stale kao posledica materijalne i duhovne
intervencije ljudske vrste (u prirodi, društvu
i mišljenju). A osnovni smisao kulture sa-

stoji se u tome da olakša održanje i produ-
ženje ljudske vrste.«²

1.1. U užem smislu, pod kulturom se tra-
dicionalno podrazumevaju intelektualne de-
latnosti i umetnosti. Tako shvaćena kultura,
prema Fanonu, mogla bi se odrediti u okvi-
ru iskaza: kultura je celokupnost nastojanja
i napora u sferi mašte i mišljenja, pomoću
kojih narod procenjuje i opravdava svoje
postojanje i napredak. Iz ovakvog viđenja
kulture isključena je sfera materijalne kul-
ture ili tehnika koja obuhvata proizvodnju
materijalnih dobara potrošnog i trajnog ka-
raktera. Dezintegracija, po prirodi jedinstve-
ne sfere kulture, na »dve kulture« — može
se razumeti samo iz istorijske vizure druš-
tene podele rada.

1.2. U datoj definiciji kulture Miloša Ilića
naznačene su, kao kulturne delatnosti i poja-
ve, sve radnje i tvorevine koje u pogledu
svrhe ili cilja služe čoveku i društvu. Ana-
logno datom aksiološkom modelu, antikul-
turne bi bile sve delatnosti i pojave u ljud-
skoj zajednici koje otežavaju održavanje,
produženje i napredak ljudske vrste.

1.3. Pretpostavka za materijalnu i duhovnu
intervenciju u prirodi, mišljenju i društvu
jeste postojanje svesnih aktera koji raspo-
lažu sposobnošću predviđanja promena do
kojih će doći na osnovu njihove akcije. Kul-
turne pojave i delatnosti su stoga uvek sves-
na radnja. Nasuprot kulturnim pojavama eg-